

Till
Finansdepartementet
Genom e-post till
fi.remissvar@regeringskansliet.se
Dnr Fi2018/02428/S3

Datum
2018-11-13

Vår referens

Unionens remissvar över delbetänkandet "F-skattesystemet – några särskilt utpekade frågor", SOU 2018:49

F-skatteutredningen

Regeringen beslutade den 9 november 2017¹ att ge en särskild utredare i uppdrag att se över F-skattesystemet i syfte att bekämpa skattefusk och skatteundandragande. Som särskild utredare förordnades f.d landshövdingen Lars-Erik Lövdén. I kommittédirektivet anges att utredningen bl.a. ska

- Analysera om och i vilken utsträckning F-skattesystemet uppfattas leda till att personer som egentligen är anställda har anlitats som näringsidkare, s.k. falska egenföretagare,
- Särskilt analysera användandet av s.k. faktureringsplattformar, egenanställningsföretag eller liknande, och
- Utifrån analyserna ta ställning till om bestämmelserna om F-skatt i 9 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) behöver ändras i syfte att bekämpa skattefusk och skatteundandragande.

Utredningens analys och överväganden avseende uppdragen ovan redovisades i delbetänkandet "F-skattesystemet – några särskilt utpekade frågor", SOU 2018:49, i juni 2018. Nedan följer Unionens kommentarer i fråga om utredningens överväganden i delbetänkandet.

¹ Dir. 2017:108.

Avgränsningar

Delbetänkandet består i sex huvudsakliga delar: Gällande rätt (kap. 4), F-skattens betydelse inom olika rättsområden (kap. 5), Skatteverkets handläggning och statistik (kap. 6), Falska egenföretagare (kap. 7), Egenanställning eller liknande (kap. 8) samt Utredningens analys och bedömning (kap. 9).

Unionens remissvar avgränsas till att främst avse betänkandets redogörelser avseende falska egenföretagare och egenanställning eller liknande. Betänkandets analys och bedömning kommenteras i den mån övervägandena har bedömts innefatta arbetsrättsliga aspekter. Övriga delar av betänkandet kommenteras inte specifikt.

Kap. 7 – Falska egenföretagare

När det gäller frågan om falska egenföretagare vill Unionen för egen del föra fram följande.

”Falska egenföretagare” är enligt Unionens uppfattning arbetsutförande personer som av felaktiga skäl uppfattar sig själva eller uppfattas av andra som företagare/uppdragstagare, men som i arbetsrättslig mening skulle anses vara arbetstagare om frågan prövades i domstol. Unionen instämmer i TCO:s definition så som den är beskriven på s. 140 i betänkandet.

Unionens uppfattning är att falska egenföretagare förekommer inom förbundets organisationsområde, men att det i nuläget inte finns indikationer som tyder på att det rör sig om ett stort problem bland förbundets medlemmar. Företeelsen är dock av sådan karaktär att flertalet fall torde vara okända för förbundet. Det finns av förklarliga skäl inte någon intern statistik inom förbundet kring förekomsten av falska egenföretagare.

På förbundets avtalsområden torde falska egenföretagare finnas framför allt i branscher där egenföretagare förekommer i stor utsträckning, exempelvis inom media och kommunikation, konsult och finans samt IT och telekom.

Det finns inom förbundets avtalsområden i nuläget inga konkreta exempel på domstolstvister där frågan om falska egenföretagare har aktualiserats. Det typiska exemplet med falska egenföretagare uppfattar Unionen som situationen där arbetsutföraren och beställaren på

felaktiga grunder uppfattar eller har benämnt sitt förhållande som ett uppdragsförhållande, trots att arbetet utförs på ett sätt som i rättslig mening är att betrakta som ett anställningsförhållande eller ett förhållande jämställt därmed. En annan situation där falska egenföretagare kan förekomma är i samband med egenanställningar. Den situationen finns beskriven på s. 186 i betänkandet.

Unionens uppfattning är att falskt egenföretagarskap kan få stora konsekvenser på arbetsmarknaden. Unionens principiella inställning och utgångspunkt är att det arbetsrättsliga arbetstagarbegreppet är tvingande och att arbetsgivaransvar i princip inte kan avtalas bort genom konstruktioner med falska egenföretagare. Det vedertagna angreppssättet i tvister av aktuellt slag är därför att efter en sedvanlig arbetsrättslig analys bestämma vem som eventuellt är arbetsgivare. När bedömningen väl är gjord, och det kan konstateras att det rör sig om ett anställningsförhållande eller ett förhållande jämställt därmed, är de juridiska utgångspunkterna de samma som vid ett reguljärt anställningsförhållande. I praktiken är dock upplägg med falska egenföretagare givetvis problematiska. De leder med säkerhet bl.a. till att arbetsutföraren missuppfattar sin rättsliga status och sina rättigheter, vilket i sin tur riskerar att göra de tvingande arbetstagar- och arbetsgivarbegreppen dispositiva i praktiken. Konstruktioner med falska egenföretagare leder sannolikt även till oönskade effekter inom socialförsäkringssystemet och andra rättsområden.

Kap. 8 – Egenanställning och liknande

När det gäller Unionens inställning i fråga om egenanställningar och liknande företeelser finns denna redogjord för i kap. 8.6 i betänkandet. Unionen hänvisar till framställningen i delbetänkandet.

Kap. 9 – Utredningens analys och bedömning

När det gäller frågan om falska egenföretagare är det utredningens bedömning att företeelsen förekommer på den svenska arbetsmarknaden, men att omfattningen på grund av kvantifierings- och uppskattningsproblem är oviss. Unionen instämmer i den bedömningen.

Utredningens bedömning är vidare att vissa lagstiftningsåtgärder, exempelvis de nya reglerna om utstationering av arbetstagarare som trädde i kraft den 1 juli 2017, kan påverka förekomsten

och utvecklingen av företeelsen falska egenföretagare. Som exempel pekar utredningen på risken att mindre seriösa arbetsgivare anlitar uppdragstagare med godkännande för F-skatt, och sedan låter dessa arbeta under anställningsliknande förhållanden, i syfte att undgå de minimivillkor som föreskrivs enligt utstationeringslagen.

Den slutliga bedömningen från utredningens sida vad gäller frågan om falska egenföretagare är att utformningen av F-skattesystemet uppfattas kunna leda till falskt egenföretagande och, även om det inte är möjligt att kvantifiera i vilken utsträckning systemet kan ge sådana effekter, att det av den anledningen finns skäl att överväga ändringar i bestämmelserna om F-skatt i syfte att motverka risken för skattefusk och skatteundandragande. Det är viktigt att skattefusk och skatteundandragande motarbetas. Däremot är det problematiskt att grunda en ändring av lagstiftningen på ett problem som man ännu inte vet mycket om. Enligt utredaren går det varken att kvantifiera eller ens uppskatta omfattningen av falskt företagande. Den kunskapen är nödvändig för att kunna säkerställa att F-skattesystemet har en betydande inverkan på falskt företagande. Unionen bedömer att det underlag som utredningen tagit fram inte räcker för att ta ställning till om F-skattesystemet behöver ändras, och efterfrågar således en djupare kartläggning av själva problemet och de mekanismer som redan finns för att stävja det.

Eventuella lagförslag måste genomföras och utformas på ett sätt som varken direkt eller indirekt inverkar på de tvingande arbetstagar- och arbetsgivarbegreppen i arbetsrättslig mening eller parternas möjligheter att ta fram kollektivavtalslösningar på arbetsrättens område. Därutöver måste eventuella lagförslag föregås av en konsekvensanalys kopplad till företagarnas villkor i stort, dvs effekter på regelbördan och kostnaden för efterlevnad. F-skattesystemet fungerar väl för den absoluta majoriteten av Sveriges företagare. Ändringar i lagstiftningen som påverkar även deras verksamhet måste göras med stor försiktighet.

När det gäller frågan om egenanställning eller liknande är det utredningens bedömning att den gjorda analysen inte visar att bestämmelserna om F-skatt behöver ändras i syfte att bekämpa skattefusk eller –undandragande. Unionen har inga invändningar mot bedömningen.

Peter Hellberg, 1:e vice ordförande, Unionen